

Vědecká konference o rozvoji velení

Zaplacono

Plukovník Josef Průša, CSc.

Ve dnech 29.—31. 3. 1965 proběhla ve VPA vědecká konference ministerstva národní obrany k rozvoji velení, kterou nařídil ministr národní obrany na doporučení předsednictva vědecké rady.

Rozpracování, přípravy a předběžného projednávání podkladových materiálů pro konferenci se zúčastnily početné kolektivy vojenských vědeckovýzkumných pracovišť, vysokých škol a příslušníků centrálních složek ministerstva národní obrany. Zpracování a předběžné kolektivní projednání materiálu konference bylo kvalitativně i kvantitativně velmi náročné a plně úspěšné.

Konferenci předsedal, v čele předsednictva VR MNO, náčelník GŠ ČSLA. Konference pracovala ve čtyřech sekcích:

I. sekce řešila „Teoretické a metodické základy rozvoje velení“ a měla za cíl — vytyčit hlavní směry vojenskovevědecké práce na základě ujasnění teoretických a metodických předpokladů rozvoje velení a projednání hlavních problémů teorie velení, kybernetiky a operačního výzkumu ve vojenství.

II. sekce se zabývala „Společenskými otázkami velení“ s cílem — projednat problematiku sociálně politických aspektů velení, sociálně psychologické problémy řídicí činnosti v armádě a vytyčit základní směry dalšího výzkumu v uvedených oblastech.

III. sekce řešila „technické otázky velení“ a cílem bylo — projednat návrh základních směrů výzkumu a vývoje na úseku přenosu informací a vytyčit cíle a metody nejefektivnějšího využití základní technické báze rozvoje velení u nás.

IV. sekce řešila „Problematiku řídicí práce ústředních orgánů ČSLA“ s cílem — vědecky rozebrat a kolektivně posoudit základní koncepce řídicího systému ústředních orgánů ČSLA a použitelnost nových metod v řídicí práci ústředních orgánů ČSLA.

Účastníkům konference byly rozeslány měsíc předem referáty, určené k projednávání v příslušné sekci.

V první sekci byly projednávány otázky teorie velení, metodologie rozvoje velení, otázky kybernetiky, operačního výzkumu, racionalizace práce velitelů a štábů a podobné problémy.

V druhé sekci byla projednávána problematika společenských aspektů řízení, sociální psychologie v armádě, psychologie práce a řízení vojsk, jakož i sociologie a sociometrie v armádě.

Hlavní náplní práce v třetí sekci byly problematika rozvoje velení technickými prostředky, perspektivní spojovací soustava, technické prostředky pro přenos dat a další otázky technické oblasti rozvoje velení.

Čtvrtá sekce pak projednávala teoretické otázky plánování výstavby ČSLA, analýzu procesu rozvoje velení pomocí metody CPM, a analýzu činnosti ústředních orgánů ČSLA při velení.

Těmto problémům odpovídalo i kvalitativní a kvantitativní složení jednotlivých sekcí. Jednání konference se zúčastnilo 250 pracovníků našich ústředních složek, vysokých vojenských škol, vědeckých pracovišť a štábů, mezi nimi i 20 zahraničních účastníků ze Sovětského svazu, Polska, Rumunska, Bulharska, Maďarska a NDR.

Náčelník GŠ při zahajovacím plénu konference řekl, že v oblasti teorie velení a řízení bylo u nás již dosti vykonáno. Byly především vědecky zobecněny zkušenosti z druhé světové války. Když byly zavedeny do výzbroje armád jaderné zbraně, které revolučně přeměnily podmínky vedení války, byly z toho vyvozeny rozhodující, hlavně organizační změny i ve struktuře velení.

V poslední době jsme svědky mohutného rozvoje řady oblastí techniky, zvláště elektroniky a sdělovací techniky, které

jsou důležité pro velení. Stále důrazněji se prosazuje (ke zpřesnění poznání) matematizace metod všech vědeckých oborů. Rozvoj nových technických prostředků především matematických strojů podmínil na styku společenských a technických věd vznik nového vědního odvětví — vědy o řízení — kybernetiky.

Všechny tyto změny, které tak hluboce zasahují do života celé společnosti, nepřetržitě působí na armádu a především na její nejcitlivější „nervovou soustavu“ — na její řídicí systém — na velení.

Nemáme-li zaostat, musíme stále hluboce poznávat všechny tyto změny a vyvozovat z nich správné teoretické a praktické závěry v oblasti řízení armády.

Soustava velení je vybavována novými vysoce efektivními prostředky. Složitost řešení hlavních otázek velení je dnes v tom, že v našich společenských podmínkách, při budování socialismu se kvalitativně změnil sám předmět, jemuž se velí — člověk.

Proto otázka velení vystupuje před námi vždy jako rozvinutý a složitý dialektický komplex společenských, politických, technických a specifických vojenskovědeckých otázek a vztahů. Přitom jeho nehlubší podstata je společenská a politická.

Do popředí mimořádně vystoupily dnes zvláště technické otázky velení; my ale nesmíme nikdy problém velení omezovat jen na tyto technické otázky. Technokraticismus mohl by nás odvést od nejdůležitější stránky celé věci, od živého člověka, od jeho morální a politické podstaty; od člověka, který je vždy tvůrcem svých dějin a na jehož vůli a mravním rozhodování závisí celé řízení a velení a nakonec i technika, kterou tvoří a ovládá. Vycházel jsem ze skutečnosti, že velení je dialektickým komplexem společensko-politických, speciálně vojenských a technických vztahů, přičemž jeho podstata je společenská a politická. Podle toho bylo i navrženo složení a program konference. Šlo o to, na konferenci uskutečnit co nehlubší pracovní součinnost, jednotu všech základních oborů — společensko-politických, vojenskovědeckých a technických.

Nezapomínejme, že chceme-li mít v řešení této speciální otázky úspěch, nesmíme ji oddělovat od vývoje vědeckého poznání jiných společenských a příbuzných oborů, které jsou zaměřeny i na jiné otázky než speciálně vojenské.

Na jedné straně úkol přípravy a vedení války dialekticky nepřetržitě působí na život celé společnosti v míru i ve válce; na druhé straně život celé společnosti ještě více mění podmínky, prostředky a samotné faktory války. Dnes se o tom můžeme přesvědčit právě v problematice řízení armády — ve velení. Kolik podnětů, prostředků, metod, reálných perspektiv apod. nám dnes poskytují pro řešení specifického problému velení poznatky z obecné teorie řízení společnosti. Jsme svědky vzájemného dialektického působení. Rozhodující vliv na vznik teorie řízení společnosti, na vznik kybernetiky měla druhá světová válka a vojenské metody řízení. A když pak vznikl pod jejich vlivem nový vědní obor — teorie řízení společenských procesů — působí tato nová vědní oblast zpětně na vývoj teorie řízení armády, na velení.

Vědecká práce v oblasti velení bude úspěšná a splní svou úlohu jen za určitých podmínek:

1. Dokáže-li objektivně odhalovat a určovat základní souvislosti, které tvoří dialektický komplex velení. Nesmíme nesprávně izolovat jednu stránku, či souvislost od ostatních, zveličovat a absolutizovat ji pouze proti povaze skutečnosti, at je to stránka technická nebo společenská.

2. Dokážeme-li osvětlovat vztahy, které tvoří dialektický komplex velení, v jejich zákonitě „specifické váze“. Jestliže vymezíme, v souladu se skutečností, nejdůležitější souvislosti a rozlišíme je od méně důležitých a nebudeme se zabývat nepodstatnými podrobnostmi.

3. Naznačíme-li v základních obrysech správně perspektivu budoucího vývoje vedení ozbrojeného boje i jeho řízení a „vymákneme-li“ nejdůležitější zásady, úkoly a problémy a na ně soustředíme hlavní úsilí.

4. Budeme-li pracovat metodami, které odpovídají povaze a vývoji skutečnosti, kterou zkoumáme.

A tyto základní podmínky naší práce a jejich plnění ve svém souhrnu znamenají to, čemu říkáme „podívat se na problém vědecky a vědecky jej řešit.“

*

Vlastní jednání sekcí k jednotlivým referátům a skupinám příbuzných problémů nebylo lehké. I různorodé složení kolektivů sekcí mělo vedle bezesporných výhod i některé nevýhody, především

pracovišť a jednak z operativních složek naší armády.

Sekce konference dospěly v řadě otázek k závěrům i doporučením, v řadě dalších otázek vznesly věcné připomínky a návrhy.

Je pochopitelné, že jak předem zpracované referáty, tak diskuse a připomínky k nim, a stejně tak i závěrečné zprávy sekcí nemohou být považovány za konečné jednoznačné řešení otázek, projednávaných na konferenci. Budou však kvalitním východním materiálem pro další vědecké rozpracování jednotlivých problémů v oblasti rozvoje velení v ČSLA.

Pokud se týče možnosti seznámit se s materiály konference, čtenáři Vojenské mysli mohou použít především podkladové materiály účastníků konference, které zůstaly k dispozici pracovištím účastníků konference. Kromě toho řada tajných ma-

teriálů bude postupně zveřejněna jak ve Vojenské mysli, tak i ve zvláštních Sbornících operační správy generálního štábu.

Se zveřejněním netajných materiálů konference je počítáno v publikacích VPA PRAHA (materiály druhé sekce) a vojenském tisku.

V tomto čísle Vojenské mysli jsou například uveřejněny podstatné výtahy z některých referátů konference:

mjr. VLACH: „K zásadním otázkám operačního výzkumu ve vojenství“;

plk. BRÁTKA: „Automatizovaný systém velení ve vševojskové armádě“;

kolektiv štábu spojovacího vojska: „Perspektivní spojovací soustava“;

pplk. PROUZA, pplk. JEŽEK: „Perspektivní plán výstavby ČSLA“ a

pplk. KULHAVÝ: „Formalizace štáb-
ních dokumentů“.

Konference splnila to, co velení armády od ní očekávalo, tj. nikoliv snad definitivní vyřešení složité problematiky velení, ale především posouzení toho, co v této oblasti bylo u nás dosud vykonáno, které úkoly a otázky musíme řešit a nač v budoucnu soustředit hlavní úsilí.

A červnové předsednictvo VR MNO doporučilo, aby jak východní materiály tak diskusní příspěvky konference byly plně využity při probíhajícím rozpracování návrhu perspektivního systému velení v ČSLA a při sestavování výhledového plánu vědecko-výzkumné práce v ČSLA.